

DOMSTOLENS KENDELSE (Tredje Afdeling)

6. januar 2004 *

I sag C-104/89 DEP,

J.M. Mulder m.fl., Nederlandene, ved advocaat E.H. Pijnacker Hordijk,

sagsøgere,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved A.-M. Colaert, som befuldmægtiget,

og

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved T. van Rijn, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgte,

angående fastsættelse af de sagsomkostninger, der kan kræves erstattet efter Domstolens dom af 27. januar 2000, Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen (forenede sager C-104/89 og C-37/90, Sml. I, s. 203),

* Processprog: nederlandsk.

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne D.A.O. Edward og N. Colneric (refererende dommer),

generaladvokat: A. Tizzano
justitssekretær: R. Grass,

efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

Sagens baggrund og parternes påstande

- ¹ Ved mellemdom af 19. maj 1992 i sagerne Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen (Sml. I, s. 3061, herefter »mellemdommen«), der blev afsagt i de forenede sager Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen (sag C-104/89, herefter »Mulder II-sagen«), og Heinemann mod Rådet og Kommissionen (sag C-37/90), pålagde Domstolen Det Europæiske Fællesskab at erstatte det tab, som Mulder,

Brinkhoff, Muskens og Twijnstra, der er sagsøgerne i denne sag, havde lidt ved anvendelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 13), som suppleret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 1371/84 af 16. maj 1984 om gennemførelsesbestemmelserne for den tillægsafgift, der er omhandlet i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 (EFT L 132, s. 11), for så vidt forordningerne ikke indeholder nogen bestemmelse om tildeling af en referencemængde til producenter, som efter at have påtaget sig en forpligtelse i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1078/77 af 17. maj 1977 om indførelse af en præmieordning for ikke-markedsføring af mælk og mejeriprodukter og for omstilling af malkekvægsbesætninger (EFT L 131, s. 1) ikke har leveret mælk i det af den pågældende medlemsstat valgte referenceår.

- 2 Domstolen fastslog ligeledes i mellemdommen, at de erstatningsbeløb, der skulle betales, skulle forrentes — med 8% p.a. i Mulder II-sagen — fra dagen for mellemdommens afsigelse. Herudover blev Rådet og Kommissionen frifundet.
- 3 Da de forhandlinger, der blev iværksat som følge af mellemdommen med henblik på i overensstemmelse med punkt 4 i domskonklusionen efter fælles aftale at fastsætte størrelsen af erstatningsbeløbene, ikke førte til noget resultat inden for den fastsatte frist på 12 måneder fra nævnte doms afsigelse, indleverede sagsøgerne i Mulder II-sagen deres påstande, opgjort i tal, den 19. juni 1993, mens Rådets og Kommissionens påstande, som er fælles for de to sager, der er nævnt i denne kendelses præmis 1, blev indleveret henholdsvis den 3. november 1993 og den 29. oktober 1993.
- 4 Ved skrivelse af 20. juni 1994 fremsendte Domstolen en række spørgsmål til parterne. Svaret fra sagsøgerne i Mulder II-sagen blev indleveret til Domstolens Justitskontor den 2. september 1994.

- 5 Den 20. maj 1996 foranstaltede Domstolen en høring af parterne. Da der efter høringen fortsat var uenighed om visse faktiske omstændigheder, bestemte Domstolen ved kendelse af 12. juli 1996, at der skulle indhentes en sagkyndig erklæring. Den sagkyndige erklæring blev indleveret til Domstolens Justitskontor den 27. februar 1997. Sagsøgerne fremsendte efter opfordring fra Domstolen deres bemærkninger til erklæringen ved processkrift af 4. juni 1997.
- 6 Domstolen fastsatte i dom af 27. januar 2000 i de forenede sager C-104/89 og C-37/90, Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen (Sml. I, s. 203, herefter »den endelige dom«), størrelsen af de erstatningsbeløb, der skulle betales til sagsøgerne. Det til hver af disse tilkendte beløb blev tillagt renter på 1,85 % p.a. fra en bestemt dato til datoen for mellemdommens afsigelse. Fra sidstnævnte dato blev nævnte beløb tillagt morarenter på 8 %, til betaling sker. Herudover blev Rådet og Kommissionen frifundet. Domstolen pålagde desuden Rådet og Kommissionen at bære deres egne omkostninger og in solidum bære 90 % af sagsøgernes omkostninger, bortset fra udgifterne til den efter Domstolens bestemmelse indhentede sagkyndige erklæring.
- 7 Efter at sagsøgerne i løbet af 2000 havde fremsendt en almindelig opgørelse over udgifter med bilag til Kommissionen, indsendte de ved skrivelse af 23. marts 2001 en detaljeret redegørelse for disse udgifter til Kommissionen og til Rådet. Redegørelsen svarer stort set til den af sagsøgerne udfærdigede opgørelse over advokatomkostninger og udgifter. Rådet og Kommissionen svarede udførligt ved skrivelse af 18. marts 2002 og foreslog sagsøgerne at betale disse et beløb på 124 437,29 EUR i udgifter, der kan kræves erstattet.
- 8 Sagsøgerne har i mangel af enighed mellem parterne vedrørende de af Rådet og Kommissionen foreslåede beløb ved stævning indgivet den 14. maj 2002 i overensstemmelse med procesreglementets artikel 74, stk. 1, anmodet Domstolen om at:

- fastsætte de nominelle sagsomkostninger, som Rådet og Kommissionen skal betale, til 373 304,90 EUR (dvs. 90% af 408 591,90 EUR) eller til et beløb, der fastsættes af Domstolen efter billighed
- fastsætte den justeringsfaktor for inflation, der finder anvendelse, og
- tilpligte Rådet og Kommissionen at betale nærværende sags omkostninger samt fastsætte størrelsen af disse.

- 9 Rådet og Kommissionen har i det fælles processkrift, som institutionerne har indgivet til Domstolens Justitskontor den 11. juli 2002, givet udtryk for den opfattelse, at de udgifter, der kan kræves erstattet, bør fastsættelse til 124 437,29 EUR, dvs. 90 000 EUR til advokatomkostninger og 34 437,29 EUR til udgifter i forbindelse med andre rådgivere end advokaterne (herefter de »eksterne rådgivere«).

Realiteten

Parternes argumenter

[...]

Rettens bemærkninger

- 41 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 74 ikke er kompetent til at fastsætte de beløb, som parterne skal udrede i honorarer

til deres egne advokater, hvorimod den kan fastsætte den del af disse beløb, der kan søges godtgjort hos den part, der idømmes sagens omkostninger (jf. bl.a. kendelse af 30.11.1994, sag C-294/90 DEP, British Aerospace mod Kommissionen, Sml. I, s. 5423, præmis 10).

- 42 I henhold til procesreglementets artikel 73, litra b), kan »nødvendige udgifter, som parterne har afholdt med henblik på sagens behandling, især rejse- og opholdsudgifter og vederlag til befuldmægtigede, rådgivere eller advokater«, kræves erstattet.
- 43 Det er i fast retspraksis udledt heraf, at de udgifter, som kan kræves erstattet, er begrænset dels til de udgifter, som er afholdt med henblik på sagens behandling for Domstolen, dels til de udgifter, som har været nødvendige med henblik herpå (jf. kendelse af 9.11.1995, sag C-89/85 DEP, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 14, og kendelsen i sagen British Aerospace mod Kommissionen, præmis 11).

Om advokathonorarerne

- 44 Indledningsvis må der ses bort fra en række perioder ved beregningen af disse honorarer.
- 45 I henhold til Domstolens ligeledes faste retspraksis forstås ved »sagens behandling« i procesreglementets artikel 73, litra b), kun sagens behandling for

Domstolen, dvs. den retslige fase, og ikke den fase, der går forud for denne (jf. kendelse af 15.3.1994, sag C-107/91 DEP, ENU mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 21, og kendelsen af 30.11.1994 i sagen British Aerospace mod Kommissionen, præmis 12).

[...]

47 Der må ligeledes bortses fra advokatomkostninger, der vedrører perioder, hvorunder der ikke er indleveret processkrifter, idet disse omkostninger ikke har været nødvendige med henblik på sagens behandling. [...]

48 Advokathonorarer, der vedrører forhandlinger med henblik på at opnå et udenretsligt forlig og advokathonorarer, der vedrører en periode, der ligger efter den mundtlige forhandling for Retten, kan heller ikke betegnes som nødvendige udgifter afholdt med henblik på sagens behandling (jf. i denne retning kendelse af 16.12.1999, sag C-137/92 P-DEP, Hüls mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 19).

49 Imidlertid kan de honorarer, der vedrører de forhandlinger, som parterne har ført med henblik på efter fælles aftale at fastsætte de erstatningsbeløb, der skal betales, ikke udelukkes fra de nødvendige omkostninger, når Domstolen selv udtrykkeligt i konklusionen til en mellemdom har opfordret parterne til inden for en bestemt frist fra afsigelsen af denne dom at fremsende de beløb, der skal betales, til denne. Når Domstolen af procesøkonomiske grunde ikke selv træffer afgørelse vedrørende de beløb, der skal betales, men opfordrer parterne til efter fælles aftale at fastsætte disse, ville den part, der har fået medhold, nemlig blive ugunstigt stillet, såfremt der ikke blev taget hensyn til godtgørelsen af de udgifter,

der er foranlediget af nævnte forhandlinger. I det foreliggende tilfælde bør de honorarer, der vedrører forhandlinger med henblik på efter fælles aftale at fastsætte de erstatningsbeløb, der skal betales til sagsøgerne, således anses for at være nødvendige udgifter afholdt med henblik på sagens behandling.

50 Derimod vedrører de udgifter, som advokaten har anmeldt i forbindelse med undersøgelsen af generaladvokatens forslag til afgørelse med henblik på en eventuel stillingtagen, alene en periode, der ligger efter den mundtlige forhandling, idet denne blev afsluttet efter fremsættelsen af nævnte forslag til afgørelse, der fandt sted den 10. december 1998. Sådanne udgifter kan ikke erstattes. Herefter bør der ved beregningen af de udgifter, der kan erstattes, ses bort fra den periode, der ligger efter denne dato.

51 I det omfang, der skal tages hensyn til salærnotaerne, bemærkes, at der ikke i fællesskabsretten findes bestemmelser om fastsættelse af honorarer eller bestemmelser vedrørende den arbejdstid, der er påkrævet. Domstolen skal derfor frit vurdere de foreliggende oplysninger, idet den dog skal tage hensyn til sagens genstand og karakter, dens betydning efter fællesskabsretten og dens sværhedsgrad, såvel som til den arbejdsbyrde, som de pågældendes befuldmægtigede eller advokater har båret i forbindelse med sagen, samt til parternes økonomiske interesse i sagen (jf. kendelse af 28.6.2002, sag C-320/96 P-DEP, *Métropole télévision*, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 21; kendelserne af 30.11.1994 i sagen *British Aerospace mod Kommissionen*, præmis 13, og i sag C-222/92 DEP, *SFEI m.fl. mod Kommissionen*, Sml. I, s. 5431, præmis 14; af 4.2.1993, sag C-191/86 DEP, *Tokyo Electric mod Rådet*, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 8, og af 26.11.1985, sag 318/82, *Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen*, Sml. s. 3727, præmis 3).

52 De udgifter, der kan kræves erstattet, skal bedømmes efter disse kriterier.

- 53 For så vidt angår Mulder II-sagens genstand, karakter og betydning efter fællesskabsretten bemærkes, således som Rådet og Kommissionen har erkendt, at denne sags betydning oversteg sagsøgernes personlige interesser. Disse institutioner erkender således, at der var tale om en prøvesag.
- 54 Sagen var på ingen måde særegen for så vidt angår proceduren frem til mellemdommen. Derimod var proceduren med henblik på fastlæggelsen af de erstatningsbeløb, der skulle betales til sagsøgerne, kendetegnet ved sin komplekse karakter. Proceduren krævede således ikke blot en indgående undersøgelse af såvel hver af de fire sagsøgers komplekse økonomiske situation som af udviklingen i de statistiske data vedrørende mælkeproduktionen fra 1984-1989, men rejste ligeledes nye og vigtige retlige spørgsmål vedrørende principperne for beregning af erstatningen for det tab, som den gruppe SLOM-producenter, såsom sagsøgerne, havde lidt, og i særdeleshed vedrørende metoden til beregning af disses indtægtstab.
- 55 Der må ligeledes tages stilling til de økonomiske interesser, parterne havde i tvisten. For sagsøgerne handlede det om at få erstatning for et betydeligt tab, der bestod i et indtægtstab over en periode på fire år som følge af, at de ikke kunne producere mælk i denne periode. Rådet og Kommissionen kunne ikke være uvidende om, at sagen hvad angår størrelsen af de beløb, der skulle betales, ville have indvirkning på lignende, endnu ikke afgjorte sager.
- 56 Hvad angår sagens sværhedsgrad og den arbejdsbyrde, sagsøgernes advokater har båret i forbindelse med sagen, bør den komplekse karakter af Mulder II-sagen for så vidt angår vurderingen af det tab, der kan søges erstattet, fremhæves. Der skulle fastsættes kriterier for beregning af indtægtstabets forskellige elementer, som fastsat i mellemdommen, og nærmere bestemt de elementer, der skulle lægges til grund ved beregningen af de hypotetiske indtægter. Hvad mere generelt angår disse sidstnævnte indtægter nødvendiggjorde sagen, at der blev gjort brug af

statistiske gennemsnitsværdier, hvis udvælgelse og indhold i vid udstrækning var omstridt. Domstolen var navnlig som følge af de beregninger, der blev foretaget på grundlag af hypotetiske statistiske oplysninger, nødsaget til at bestemme, at der skulle indhentes en sagkyndig erklæring.

- 57 Denne erklæring gav i sig selv anledning til arbejde for sagsøgernes advokater. Desuden medførte institutionernes tilbud om at betale erstatning til sagsøgerne i medfør af forordning nr. 2187/93 merarbejde for advokaterne.
- 58 Det samme gælder den omstændighed, at søgsmålet skulle rettes mod Rådet og Kommissionen, som hver især indgav processkrifter.
- 59 Det forhold, at det har været nødvendigt at føre fire parallelle sager, har i vidt omfang forøget omfanget af det udførte arbejde. De juridiske problemer, der skulle løses, var ganske vist i alt væsentligt de samme i de fire sager. Imidlertid må der tages hensyn til den arbejdsbyrde, der var en følge af nødvendigheden af at foretage en individuel beregning af de lidte tab, en arbejdsbyrde, som ikke udelukkende angik perioden efter mellemdommen, men ligeledes vedrørte perioden forud for denne.
- 60 For så vidt angår den hovedsag, som gav anledning til mellemdommen, er det imidlertid ubestridt, at sagsøgernes advokater havde et godt kendskab til tvistens problemstilling, eftersom de allerede havde deltaget i den sag, der gav anledning til førnævnte Mulder-sag. Hvad angår proceduren med henblik på at fastslå de erstatningsbeløb, der skulle betales, var advokaternes såvel skriftlige som mundtlige indlæg i stort omfang baseret på LEI's og GIBO's arbejder.

- 61 De salærnotaer, der kan tages hensyn til, omfatter honorarerne til to advokater, nemlig advokat Pijnacker Hordijk og advokat Bronkhorst. [...]
- 62 Selv om det principielt kun er vederlaget til en enkelt befuldmægtiget, rådgiver eller advokat, der kan kræves erstattet, er det alt efter den enkelte sags særlige karakteristika, heriblandt først og fremmest dennes kompleksitet, muligt, at vederlaget til flere advokater kan anses for at henhøre under begrebet »nødvendige udgifter« som omhandlet i procesreglementets artikel 73, litra b) (jf. bl.a. kendelsen i sagen ENU mod Kommissionen, præmis 22, og i sagen Hüls mod Kommissionen, præmis 26).
- 63 Dette er i princippet tilfældet i den foreliggende sag. Imidlertid bør der kun tages hensyn til det samlede antal arbejdstimer, der objektivt set forekommer nødvendige med henblik på sagens behandling ved Domstolen.
- 64 Således er advokatomkostninger, der vedrører koordinationen af den pågældende sag med den sag, der er anlagt af en sagsøger i en forenet sag, ikke omfattet af de udgifter, der kan kræves erstattet. Sådanne udgifter kan i det omfang, koordineringen ikke er begæret af Domstolen, ikke betegnes som udgifter afholdt med henblik på sagens behandling (jf. kendelsen i sagen Métropole télévision, præmis 29, og i sagen Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mod Kommissionen, præmis 16). Der kan herefter ikke tages hensyn til dette koordineringsarbejde ved vurderingen af det antal arbejdstimer, der objektivt set har været nødvendige med henblik på sagens behandling.
- 65 Desuden kan en sådan vurdering kun omfatte arbejdstimer, der klart kan tilregnes Mulder II-sagen.

[...]

- 69 Under disse omstændigheder og henset til et samlet antal arbejdstimer på [...] fordelt på forskellige perioder med timesatser, som er ændret i løbet af disse perioder, bør advokathonorarerne fastsættes til 130 000 EUR.

Om advokatudgifter

- 70 Det kan i forbindelse med udgifter til kontorhold anerkendes, at et fast beløb på 5% af honorarerne som fastsat i den foregående præmis ikke overstiger det, der har været nødvendigt med henblik på sagens førelse for Domstolen. Der bør således tages hensyn til et beløb på 6 500 EUR til sådanne udgifter.
- 71 Sagsøgerne har ligeledes påberåbt sig en række rejse- og opholdsudgifter. Imidlertid fremgår det ikke af anmodningen om fastsættelse af sagsomkostningerne, hvilke omkostninger der var foranlediget af hvilke rejser.

[...]

- 73 Henset til sagens kompleksitet bør de omkostninger, der er forårsaget af disse rejser, bortset fra den rejse, der fandt sted i første kvartal 1997, anses for nødvendige med henblik på sagens behandling, selv om to advokater i anledning af domsforhandlingen havde foretaget en rejse for sammen at deltage i retsmødet.

- 74 Derimod kan rejse- og opholdsudgifter, der kan tilskrives den sagkyndige undersøgelse (første kvartal 1997) ikke tages i betragtning, for så vidt som samarbejdet med de sagkyndige ikke overholdt de nærmere retningslinjer fastsat i kendelsen af 12. juli 1996 i sagen Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, hvorved Domstolen anordnede denne sagkyndige undersøgelse. Punkt IV i kendelsens konklusion tillod således kun parterne at anmode Domstolen om at fremsende øvrige dokumenter eller dele af dokumenter med bilag til de sagkyndige.
- 75 De sagkyndige fik ganske vist ved afgørelse truffet af Anden Afdeling under dennes administrative møde af 13. november 1996 tilladelse til at konsultere parterne. Imidlertid var et personligt møde i Luxembourg i forbindelse med disse konsultationer hverken krævet af de sagkyndige eller påtænkt af Domstolen, og det var heller ikke nødvendigt. Det bemærkes i denne forbindelse, at den sagkyndige i henhold til procesreglementets artikel 49, stk. 2, under varigheden af den sagkyndige undersøgelse står under tilsyn af den refererende dommer. Kendelsen af 12. juli 1996 fastsatte, at parterne skulle kommunikere med den sagkyndige gennem Domstolen. Hvad angår den tilladelse, der blev givet på det administrative møde af 13. november 1996, fremkom denne som svar på den sagkyndiges anmodning, som blev fremsat i skrivelse af 31. oktober 1996, om at »konsultere parterne med henblik på at opnå nærmere oplysninger vedrørende kilderne til de tal, der er fremlagt under sagen«. Det bør endelig præciseres, at Domstolen i sin afgørelse af 13. november 1996 havde udelukket enhver fremsendelse til parterne af et udkast til en sagkyndig erklæring, idet procesreglementets artikel 49, stk. 5, ikke foreskriver en retsforhandling vedrørende en sagkyndig erklæring før efter afgivelsen af erklæringen, i overværelse af Domstolen, en retsforhandling, der i det foreliggende tilfælde fandt sted i forbindelse med retsmødet af 28. maj 1998.
- 76 I mangel af præcise oplysninger vedrørende rejse- og opholdsudgifterne bør disse fastsættes til et fast beløb på 1 000 EUR.

- 77 Der bør herefter tages hensyn til et beløb på 7 500 EUR til advokatudgifter.

Om udgifter til de eksterne rådgivere

- 78 Hvad angår udgifterne til de eksterne rådgivere, dvs. LEI og GIBO, fremgår det af sagen, at disse to organers intervention var nødvendig for med sikkerhed at foretage de forskellige beregninger af de begærede erstatninger, som er indeholdt i sagsøgernes fortløbende processkrifter. Nærmere bestemt fremgår det af bilagene til sagsøgernes processkrifter i Mulder II-sagen, at LEI leverede statistiske data, mens GIBO foretog de detaljerede beregninger af det tab, som hver sagsøger angiveligt havde lidt. Udgifterne i forbindelse med disse to organers interventioner udgør således »nødvendige udgifter« som omhandlet i procesreglementets artikel 73, litra b), for så vidt som de står i direkte forhold til de forskellige processkrifter, som sagsøgerne har fremlagt.
- 79 Ifølge sidstnævnte var udgifterne til de eksterne rådgivere på 59 541 EUR. Imidlertid kan tre fakturaer ikke i tilstrækkeligt klart omfang tilskrives sagsøgernes processkrifter i Mulder II-sagen.

[...]

- 82 Det følger heraf, at der bør tages hensyn til et beløb på 52 638,55 EUR til udgifter til eksterne rådgivere.

Om udgifterne til SLOM-fonden

- 83 Der kan ikke tages hensyn til afholdelsen af en del af udgifterne til SLOM-fonden, eftersom sidstnævnte var advokat Pijnacker Hordijks fuldmagtsgiver og handlede på sagsøgernes vegne, idet disse ikke selv har været adressater for salærnotaerne og udgiftsbilagene. Den hjælp, som fonden har ydet advokaten, svarer således til den hjælp, som en sagsøger giver til sin advokat.

Om de udgifter, der skal afholdes af Rådet og Kommissionen

- 84 Rådet og Kommissionen afholder i overensstemmelse med den endelige doms konklusion 90% af sagsøgernes omkostninger, bortset fra udgifterne til den efter Domstolens bestemmelse indhentede sagkyndige erklæring.

- 85 Det fremgår af det anførte, at institutionerne bør afholde 90% af 190 138,55 EUR (130 000 EUR + 7 500 EUR + 52 638,55 EUR), dvs. et beløb på 171 124,65 EUR.

Om påstanden om korrektion for inflationen

- 86 Påstanden om korrektion for inflationen for den periode, der ligger forud for den endelige dom, bør anses for en påstand om tilkendelse af udligningsrenter. Den bør herefter forkastes. I denne forbindelse må det fastslås, at det følger af Domstolens faste praksis, at en påstand om tilkendelse af morarenter fra en dato, der ligger forud for den kendelse, der fastsætter størrelsen af udgifterne, bør forkastes (kendelsen i sagen ENU mod Kommissionen, præmis 26, og af 6.11.1996, sag C-220/91 P-DEP, Preussag mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 11). Sagsøgernes ret til tilbagebetaling af udgifterne udspringer af den kendelse, som fastsætter disse (kendelse af 18.4.1975, sag 6/72, Europemballage og Continental Can mod Kommissionen, Sml. s. 495, præmis 5). Denne præmis vedrørende morarenter gælder ligeledes for så vidt angår udligningsrenter. Desuden har en sag om fastsættelse af sagsomkostninger ikke til formål at erstatte et hvilket som helst tab, men den tilsigter at fastsætte de udgifter, der kan kræves erstattet, mens udligningsrenter i forbindelse med en erstatningssag tager sigte på at erstatte de tab, der følger af pengeforringelsen.

Om sagsomkostninger i nærværende sag

- 87 I modsætning til procesreglementets artikel 69, stk. 1, hvori bestemmes, at afgørelsen om sagens omkostninger træffes ved den dom eller kendelse, hvorved sagens behandling afsluttes, findes der ikke en sådan bestemmelse i nævnte reglements artikel 74. Grunden hertil er, at Domstolen ved fastsættelsen af de udgifter, der kan kræves erstattet, tager hensyn til alle omstændigheder i sagen, som de foreligger indtil afsigelsen af kendelsen om fastsættelse af sagsomkostningerne. Spørgsmålet om særskilt fastsættelse af de udgifter, som parterne har afholdt i forbindelse med den foreliggende procedure, bortfalder herefter (jf. kendelsen i sagen Europemballage og Continental Can mod Kommissionen, præmis 5, i sagen ENU mod Kommissionen, præmis 26, og i sagen Métropole télévision, præmis 33).

- 88 Henset til udfaldet af denne sag findes der ikke anledning til at forhøje størrelsen af de udgifter, der kan kræves erstattet, ved at tillægge disse et beløb vedrørende denne sag om fastsættelse af sagsomkostninger.

På grundlag af disse præmisser

bestemmer

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

De samlede sagsomkostninger, som Rådet for Den Europæiske Union og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber skal erstatte Mulder, Brinkhoff, Muskens og Twijnstra, fastsættes til 171 124,65 EUR.

Således bestemt i Luxembourg den 6. januar 2004.

R. Grass

Justitssekretær

A. Rosas

Formand for Tredje Afdeling